

NAPREJ

Glasiló jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrletno K 750.—, za mesec K 250.—. Za Nemčijo celo leto K 3360.—, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštnine proste.

Inserati: Enostopna petič vrtica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglašeni in poslani vrtica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Štev. 27.

V Ljubljani, sreda dne 15. avgusta 1917.

Leto I.

Častna dolžnost vsakega sodruga in sodružice je, da se naroči na delavsko glasilo, ki izhaja v njihovem materinem jeziku in ga po svoji moči razširja.

O naših narodnih problemih.

IX.

Naraščajoča industrializacija tudi med Slovenci izpodriva poljedelstvo. Vendar smo Slovenci pretežno še poljedelsko ljudstvo. Med štajerskimi in koroškimi Slovenci je približno 60% poljedelcev in živinorejcev, na Kranjskem, Goriškem in v Istri pa 65—70%. Obdelovalni način zemlje nam nudi precej jasno sliko našega gospodarskega položaja. Na Kranjskem je 44% površine gozda, 17% travnikov, njive zavzemajo nekako 15%, ravnolotiko pašniki, vinogradi komaj 1,1%. Na Štajerskem je vinogradov komaj 1,4%. Skoraj polovica dežele je gozd. Njive imajo nekako 20%, travniki 12% površine, pri čemer je treba pripomniti, da ima slovenski del dežele manj gozda pa več njiv in travnikov kot nemški del. Primorje, ki je zelo kraško, ima komaj 30% gozda, njiv 13%, ravnolotiko travnikov, 7% vinogradov; vse drugo je pašnik ali pa neproduktiven svet (6,5%).

Že ta površni pogled zadošča, da spoznamo: Naš poljedelec se intenzivno peča z gozdnim gospodarstvom. Največ dohodkov mu nudi lesna trgovina. Jelov, smrekov, hrastov les se večinoma izvažajo v Italijo in sicer preko Trsta in Reke. Precejšna množina ga rabi tudi domača lesna industrija. O tem nam priča nenavadno visoko število žag, ki jih imamo. Samo na Kranjskem je

nač 60 parnih žag in do 800 malih žag, zvezanih z mlino, ki jih žene voda. Te male žage navadno niso industrijsko urejene, temveč so le del kmetskega gospodarstva, kjer večinoma opravlja žagarski posel posestnik sam ali pa en član njegove družine. Veliki bukovi gozdi dajejo drva in oglje. Kranjska sama producira na leto pol milijona metrov trdih (večinoma bukovih) in 100.000 metrov mehkih drv. Drugega porabnega lesa daje Kranjska na leto 120.000 metrov trdega in pol milijona metrov mehkega (največ jelovega in smrekovega) lesa. Kranjska, Koroška in Štajerska so znamenita izvažališča stavbnega in drugega lesa za Italijo in nekatere druge južne dežele.

Žita se pridelava premalo in ga je treba uvažati. Na Štajerskem se pridelava največ rži in pšenice, najmanj ječmena. Na Koroškem največ rži in ovsa, najmanj pa koruze. Na Kranjskem največ pšenice, najmanj ječmena. Na Goriškem in v Istri pa največ koruze, jako malo rži in precej pšenice. Krompirja se pridelava na Kranjskem največ, 15,2% od obdelanega polja, na Koroškem pa najmanj, komaj 6,0%. Posebno v južnih pokrajinah se pridelava ovsu veliko premalo. Kar se izkoriščanja rodovitnosti tiče, so slovenske dežele za nemškimi. En hektar daje povprečno 13 meterskih centov pšenice, 15 meterskih centov ječmena, 12 meterskih centov ovsa. Ako primerjamo te številke z drugimi deželami, na primer s sudetskimi, vidimo, da znatno prednačijo pred nami in da tudi poljedelstvo še nismo na višini.

Za poljedelstvo delo manjka krepkih moških delovnih moči, ki se mude v tujini, na delu za druge.

Iz tega se more sklepati, da se naše poljedelstvo industrializira na ta način, da kmet na eni strani dela za prodajo, na drugi strani pa je primoran dokupovati, posebno tudi žitne produkte. Poljedelstvo samo je pasivno, primanjkljaj pokriva gozdno gospodarstvo in pa živinoreja. Naša

živinoreja še vedno ne dosega niti nemške, četudi je v zadnjih letih znatno napredovala. Na Kranjskem se je razvila posebno prešičjereja, kjer se je v enem desetletju, od leta 1900—1910, dvignilo število prešičev za 64,4%. Živinoreja daje lepe dohodke, zato kmet skrbi, da pridelava dovolj krme. Vsled tega je pri nas vedno več travnikov in pašnikov, njiv pa vedno manj. Nastane vprašanje: Ali se našemu poljedelcu njive izplačajo? Ali ne bi bilo zanj koristnejše, da njive opusti in pomnoži travnike in na ta način pospeši in dvigne živinorejo? Ako moramo žito že itak uvažati in dokupovati, ali ni navsezadnje vseeno, ako ga uvažamo še več? Živinoreja lahko postane aktivna postavka v naši narodno-gospodarski bilanci, ako jo dvignemo do take višine, da bo mogoč in potreben izvoz klavne živine.

Kaj lahko sklepamo iz tega razmotrivanja?

Pismo sodrugu.

Imaš prav. Bilo je zares dosti odkritosrčnega in neodkritosrčnega navdušenja za vojno. V dobi triletnega trpljenja se je izčrpalo eno in drugo do poslednje kaplje. To ni nikak čudež. Bolj je podobno čudežu dejstvo, da je bilo ljudstvo sposobno prenašati ves ta čas in da prenaša udano še danes muke in pomanjkanja, ki nimajo v zgodovini nobene primere in ki jih ni mogoče opisati. Tudi jaz sem mnenja, da bi bilo vojne že davno konec, ako bi morali prenašati enake boli in enako pomanjkanje oni, ki vodijo vojno in ki so jo hoteli imeti; in oni, ki hočejo vojno nadaljevati do — zmage in ki napovedujejo po vojni, kot plačilo ljudstvu za njegove žrtve, boj zoper naraščajočo demokracijo in zoper vse demokratične t. j. ljuske zahteve. Ali teh ljudi ni še glad prisilil, kakor je prisilil že mnoge, da bi šli pobirati po sme-

LISTEK.

A. P.

Odvetnikova metoda.

(Dalje.)

Odvetnik nenadoma umolkne, kakor da se mu je utrgala miselna nit. Odbije z roko po zraku, se prestopi in po kratkem oddihu nadaljuje:

„Možu njena skrivna misel ni ostala prikrita. Z obraza ji bere duševne muke. In polasti se ga ljubosumnost; njenih prvih naskokov se je ubranil, končno se utruji in podleže. Oba se zatečeta k spominom. On se spomni na svojo prvo ljubezen, na tisto drobno, nežno punčko, ki je imela močne, svetle lase spletene v kite in povite v venec na glavi. Ko se je prvič dotaknil njene otroške rokce, jo objel okoli pasu in poljubil na malinju ustna, ga je prešinila čudna gorkota, stresla ga je kot električni tok. Tega občutka ni mogel pozabiti. Bil je tako zelo zaljubljen, da bi žrtvoval za njo vse, tudi samega sebe. Prva ljubezen

je bila lepa, ker je bila čista. Ko so ljudje zapazili njegovo zaljubljenost, so začeli preganjati njo — zapeljivko. Spravili so ga proč, nikoli več je ne bi videl. Ona je bila zvezala njegove jarke mladosti, vzbudila je v njem fantovski ponos, njegovi moški duši je dala zavest. Pozneje je doživel še mnogo romančkov, ki pa so vsi bili nekako prazni, brez lepih občutkov prve ljubezni, ki zgolj žrtvuje, ki je zgolj neomadeževana ideja in ima resnično mladostni polet. Poznejši ljubezenski občutki so imeli vedno manj ognja, ostali so brez požrtvovalnega nagona; umirali so, ko so se komaj rodili. Lovil se je za užitki, ki ga niso osrečevali. Šele sedaj je spoznal: Ni več dajal, samo jemati je hotel. Ko je dajal, je bil srečen, trenutni užitki pa so mu nudili potvoro sreče. Bil je sit, pa nezadovoljen. V spominu je bila lepota, sedanjost se mu je gnusila, občutil jo je kot neznosno breme.

Tudi ona se e spominjala njega, ki ga je nekoč resnično, a tiho in boječe ljubila. Plavalas, vitkostas mladenič, s prvim mahom pod nosom, komaj odrasel otroški dobi, je bil njen ideal. Ljubeznivemu mla-

deniču ni bilo para. Njegov tenor je bil čudodelen; z njim je ozdravljala ljudi, bolne na duši. Zopet so oživele tiste ure, ko ga je spremljala na klavirju. Spomina je vrnil že davno izzvenele akorde. Stopila je h klavirju in udarila po tipkah: — Njegov tenor je zazvenel po sobi. Nikoli ni nikomur zapavala čuvstva svoje prve zadovoljenosti. Njena prva ljubezen je ostala tajna — tudi njemu, ki ga je ljubila. Pozneje se je oženil in danes ima celo kopo ljubkih otrok; vsi so podobni očetu kakor kaplja kaplji. Ona pa je ostala sama, zapuščena in nesrečna. Njen mož hodi po svojih opravkih, s trgovino si množi premoženje. Ona pa doma lenari; brez posla in poklica ji je dolgočasno na svetu.

Koliko je vredno njuno življenje? Med njima je zgolj sovraštvo, sumničenje, zlobno očitavanje nesnažnih dejanj in misli. Zakonca se zaničujeta, in se vendar tihotapsko zalezujeta. Kamor se oko ozre, vidi prevaro, kar čuje uho, je laž. Vedno bolj strastno in brezmiselno je klanje med njima. Njena bolna domišljija je še vedno bujnejša, živčevje je vsak dan bolj razpaljeno. Rastoča

tišjih olupke nezrelih jabolok. Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti, da gre pri delu za mir poglavitna naloga ljudstvu. Mir mora biti delo ljudstva. Le tak mir, ki ga izsili ljudstvo, bo ljudstvo tudi branilo. In samo tak mir, ki bo temeljil na vseh življenjskih potrebah ljudstva posameznih narodov, zamore biti trajen in prost onih kali, iz katerih bi bilo mogoče, da vzplamti v krajši ali daljši dobi, enako ali še hujše krvoprelitje nego je ono, ki se je začelo l. 1914. Naloga socialne demokracije pa je, da pokaže ljudstvu pot (in ga po tej poti vodi), po kateri je mogoče tak mir izsiliti. S tega stališča je popolnoma razumljiva zahteva ruskih, bosanskih in drugih socialno demokratičnih skupin, da morajo priti in se smatrati delegatje na stockholmski konferenci, ne kot zastopniki vlad, marveč kot zastopniki ljudstva. In to stališče je eden izmed najpoglavitnih vzrokov, da se je odrekla ruska demokracija seperatnemu miru in pričela delo za skorajšen splošni ljudski mir. Iz Rusije pa ne prihaja le poziv na delo, ki se mora izvršiti brez odlašanja. Od tam prihaja tudi pouk, ki govori dovolj jasno in dovolj izrazito o tem, kako in kaj mora in česar ne sme narediti socialna demokracija v korist splošnega ljudskega miru. Ruska demokracija, rusko ljudstvo potrebuje mir vsaj v enaki meri, ako ne v večji, kakor demokracije drugih držav. Vendar moramo priznati, da pri vseh težkočah in kljub dejstvu, da bi bilo združeno vse z gotovimi nevarnostmi, je bilo treba izpregovoriti ruski demokraciji le eno besedo in bi bila imela doma mir. Ali te besede ni izpregovorila. Mesto nje smo čuli, kakor protest proti onim, ki so imeli pogum tak mir ponuditi, besede, program, kakor da je privrel iz dna duše spontano in srčno: Nobenega seperatnega miru, marveč splošen mir brez aneksij, brez odškodnin na podlagi ljudske volje, na podlagi samoodločbe narodov. Kakšen je bil odgovor, ti je pač znano. Saj veš kako so molili nosove kvišku in čakali kaj odgovori na to ta ali oni gospod „Mesija“. Poziv ruske demokracije je ostal skoro brez uspešen iz enostavnega razloga, ker ga ljudstvo ni razumelo. Mesto odgovora, ki naj bi bil pravi odmev ljudstva, odmev demokracije na izjavo podano od demokracije, smo legli na favorike ruskega uspeha in čakali, da nam prinese ruska revolucija še druga prijetna iznenadenja.

Mir je potreben. Potreben vsem narodom, potreben demokraciji vsega sveta. Ali kdor ga hoče imeti, se mora zanj boriti. In kdor spozna vso važnost ljudskega miru, tega je tudi dolžnost, ljudstvu dopovedati, da ni odvisen tak mir od vlad ali

od tajne diplomacije, niti ne od zmage ruske revolucije, marveč od ljudstva samega. Mir visi pred nami kakor zrel sad. Treba je le nekoliko poguma, nekoliko odkritosrčne vere v moč ljudstva in odkritosrčnega demokratičnega prepričanja. Treba je potresti drevo, na katerem visi sad in pade nam v naročje.

Jaz sem prepričan, da bi bil odgovor na izjavo ruske demokracije čisto drugačen, ako bi bila šla evropska socialna demokracija že ob početku vojne svojo pravo pot. V tem primeru ne bi bilo treba stockholmske konference. Toda z ozirom na položaj, v katerega je zabredla socialna demokracija in z ozirom na dejstvo, da ne poznam stvari, ki bi bila vredna večjega zanimanja nego je delo za mir, smatram to konferenco za potrebno. Čisto prav pove program, s katerim pride na stockholmsko konferenco nemška neodvisna socialna demokracija: „Zlo svetovne vojne je mnogo večje nego vsa zla, ki naj jih po mnenju vojnih politikov, ozdravi vojna.“ Ako sprejme stockholmska konferenca to stališče kot podlago vsem svojim drugim sklepom, je uspeh konference zagotovljen. To stališče pa konferenca lahko sprejme, ne da bi jej bilo treba rešiti vprašanje vojne odgovornosti in vprašanje, katere socialistične skupine so podpirale imperialistične načrte svojih vlad. Seveda so to stvari, ki nas zanimajo in ki jih bo treba absolutno rešiti, ako hočemo, da bo bodoča internacionala bolj zvesta sebi, nego je bila doseđanja. Toda to je delo, ki ga rešimo po vojni. Sedaj ni čas primeren za teoretične razprave. Sedaj je treba delati, je treba delati, je treba storiti takoj vse one korake, ki so potrebni, da se pride do miru in sicer do takega miru, kakršnega želimo. — Sodim o konferenci tako, ker sem jo smatral od vsega začetka sklicano le za to, da združi vse demokratične sile v svrhu dela za mir. Ni treba, da smo nanjo ponosni. Bolj nam sme biti žal, da je moralo priti do nje. Ali če ni internacionala sposobna, da bi sledila brez nje logičnim posledicam socialističnega programa, tedaj je konferenca tudi dobrodošla in potrebna. Triletna doba krvavega klanja, doba neznankega duševnega in fizičnega trpljenja bi pa morala biti podlaga, dovolj trdna, na kateri naj zgradi internacionala načrt skupnega dela, da reši ljudstvo iz pekla gorja, da reši Evropo popolnega poloma in da reši sebe. Rusija uči. Ura je že davno odbila. Iz Tvojega pisma razberem da sva oba pripravljena stopiti na odkazano mesto.

Na svidenje torej Tvoj

i. r.

strast ne dopušča trezne presoje, duša posirovi. Morda že jutri enega izmed obeh popade blazna zločinska misel, v nadi na rešitev iz pekla.

Bivši Božičev poslovodja, Trdoglav, ni lep mož. Toda videli boste, gospod predsednik, da je poseben človek. Njegov obraz je brez vsake karakteristične poteze in zareze. In vendar se vam vseka v spomin. Zakaj? Lokavost njegovih mirnih oči vas bo presenetila. Njegov pogled časih otopi, brez vzroka, in se zablodi. Ko sem ga prvič videl, nisem mogel uganiti, kje tiči njegova posebnost. Čutil sem jo, videl je nisem. Šele pozneje sem odkril v njegovih očeh nekak živalski izraz. Ali so lisičje ali volčje — kdové! Sicer pa je popoln agent. Govori prilizneno in vsiljivo, brez oddiha. Zato njegove besede dostikrat nimajo zmisla, niso v nikaki zvezi o tem, o čemer naj bi govoril. To je preiščljiva metoda. Spomnite se na agenta, ki vam je hotel prodati svoje blago. S pogledom in z gestami in z govorom vas je premamil, da ste sklenili kupčijo. Govoril je veliko, brez oddiha, njegove oči so se vbadale v vaše. To vas je tako zmotilo in zbegalo, da niste uteg-

nili samostojno misliti. Ko je zaprl vrata za seboj, ste si bili takoj na jasnem: opeharil me je! Mogoče se je tako zgodilo tudi z zakonsko zvestobo Božičevke. Presenečena in miselno onemogla ni imela časa za obrambo, kakor človek, ki ga je nenadno zalezla kača. Mogoče pa je tudi, da se je s premislekom zagledala vanj, zakaj brez dvoma je bil napram njej finejši in obzirnejši kot njen ljubosumni mož. Božičeva trditve je vsekakor zelo verjetna! „Mogoče vse!“ ga prekine predsednik. — „Verjetnosti ne zanikam. Pravim le, da bi bila poravnava koristnejša in tudi možna.“ Predsednik čuti, da je odvetnik že močno omajal njegov nazor. Odvetnik ga je obšel po daljši stranski poti. Predsednik to vé, zato se noče spustiti z njim v debato, kakor jo je pripravil nasprotnik; trdno se oprijema svoje prvotne, enostavne misli.

Doktor Kolar povese glavo, sklene roke na hrbtu in stopica ob mizi gori in doli. Mladi doktor Šeme je vprl komolec na mizo, na pest je naslonil brado in se zagledal v strop, preiščljujoč, kar je bil slišal.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

— All so Nemci zreli za demokracijo? V „Kampfu“ priobčuje glavni urednik dunajske „Arbeiter-Zeitung“, Austerlitz, članek o nemški demokraciji. V članku razmotriva ali so Nemci zreli za demokracijo ali ne in prihaja do zaključka, da se doslej še nikdar niso izkazali zmožne, da bi uveljavili kjerkoli demokratična načela. Sodrugi Austerlitz piše: „Demokracija ni naprava, temveč je mišljenje. Kakšna dežela ima lahko vse polno demokratičnih naprav, a vendar nima nobene prave demokracije: druga dežela pa ima lahko demokracijo take rekoč v krvi, čeprav marsikatera njenih naprav prav nič ne odgovarja demokratičnim idealom. V Nemčiji imajo volilno pravico, kateri se z demokratičnega stališča ne more mnogo oporekati; na Angleškem imajo volilno pravico, ki je vsa prepojena z razrednimi privilegijami. Ali pa je ovirala angleško poslansko zbornico z demokratičnega stališča nezadostna volilna pravica, da se napolni z demokratično samozavestjo? Ali je podelila splošna in enaka volilna pravica „rajstagu“ demokratično zavest moči? Nemški „rajstag“ je bil tako priden, zvest in vesten, da se niti nobena imenovana zbornica ne bi mogla obnašati lepše. Nikdar ni skakal čez pregraje, nikdar ni iskal konfliktov, sploh je bil najboljši parlament na vsem božjem svetu. Leško bi bil pridobil moč, največjo in najodločilnejšo, a nikdar ni stremel po njej. Nemcu sta bolj všeč red in pokorščina nego zavest moči in samozavest“. Članek sklepa: „Potreben je demokratičen duh in potrebne naprave si zgradi potem z lehkoto sam“.

— Nestrpnost nemških nacionalcev. Kakor smo že poročali, je pozval nemški Nacionalverband svoje člane, da izstopijo iz avstrijske politične družbe. Baj je izstopi osemnajst. Nemški Nacionalverband se je zjezil nad zborovanjem avstr. politične družbe z dne 10. julija, na kateri je dejal član Nacionalverbanda, dr. Redlich, da bi se kot Nемец sramoval odobritve procesa proti Kramaru. Dr. Redlich je nemškim nacionalcem že dolgo napotu in bi ga radi spravili iz svoje zveze, ker ni tako zaslepljen proti zahtevam ostalih avstrijskih narodov kakor vsi ostali nemški zvezarji.

— Kako si predstavljajo Tirolci novo ureditev Avstrije. Strankino vodstvo katoliško konservativnih Tirolcev je imelo sejo, na kateri je razpravljalo o novi ureditvi Avstrije in sklenilo, da niti za to niso, da bi dobili avstrijski narodi avtonomijo v kronovinah. — Koliko so bili stari ti Tirolci, ne vemo.

— Bodoči avstrijski ministrski kabinet. Z Dunaja poročajo: Ministrski predsednik Seidler je končal pogajanja z različnimi strankami poslanske zbornice. Na podlagi teh pogajanj osnuje novi uradniški kabinet, za katerega so se izrekle vse stranke. — Socialni demokratje in druge napredne stranke so zahtevale, da ne sme biti v novem definitivnem kabinetu nobena osebnost, ki se je udeleževala vlade, ki je tako dolgo na § 14 vodila usodo države. To stališče se je sicer že upoštevalo tudi pri sestavi sedanjega provizoričnega kabineta. Med tem časom so se pa izkazali nekateri časni voditelji resortnih ministrstev tako reakcionarne, da jih ni mogoče prevzeti v definitivni kabinet. Dr. Seidler predloži v teku prihodnjih dni predloge o novem kabinetu cesarju.

— Dogodki na Ruskem. Berlinski „Vorwärts“ prinaša sledeče poročilo iz Stockholma: Kot dokaz, kako narašča reakcionarno gibanje na Ruskem, objavlja „Pravda“, glasilo boljševikov, poročilo o privatni seji dume, ki jo je bil sklical Rodzianko. Socialisti se niso udeležili te seje in so protestirali, ker nima duma nobenih pravic več. Na tej seji se je pojavil junak pogromov

Puriškevič, ki je bil izginil, odkar je izbruhnila revolucija. Puriškevič, kadet Manlenikov in v milejši obliki tudi Miljukov so zahtevali, da naj prekine vlada vendar že vse zveze z delavskim in vojaškim sovjetom in naj se opira le na duma. Puriškevič in Manlenikov sta se zavzemala za to, naj zasede prestol brat odstavljenega carja, veliki knez Mihael. Prejšnji dan je bil v Petrogradu shod oficirjev, ki je staval enako zahtevo. Glasilo kadetov „Riječ“ piše zelo grozeče in pravi, da niso izjave začasne vlade nič drugega nego odmev zimmerwaldskih proklamacij. Dostavlja, da tako ne sme ostati več.

— Avstrijski ultimatum Srbiji. Reuterjev urad poroča, da je odposlal Take Jonescu „Times“ brzojavko, kjer pravi, da je bil nemški vladi znan ultimatum Avstro-Ogrske Srbiji in da ga je odobrila. Tschirschky, bivši nemški poslanik na Dunaju, je pomagal pri sestavi ultimata in je bil prepričan, da ga Srbija ne sprejme. Avstro-Ogrska in Nemčija sta se baje bali, da bi Srbija sprejela ultimatum. Lichnovsky, bivši nemški poslanik v Londonu, je prosil Take Jonesca na predvečer izročitve ultimata naj brzojavi Pašiču svet, da naj sprejme Srbija ultimatum in naj obljubi Pašiču v imenu Lichnovskega, da se izvedejo trde določbe ultimata v milejši obliki.

— Delegat socialno demokratične stranke hrvaške in slavnske, dr. Radošević, je prišel v Stockholm.

Vojni cilji angleške delavske stranke.

Konferenci delegatov angleške delavske stranke je predložil izvrševalni odbor stranke spomenico, ki naj bo temelj za mirovne predloge angleške delavske stranke. Najznačilnejša mesta te spomenice so:

Konferenca ne more več zatisniti oči pred sporom, ki je v kapitalističnih družbah in pred politiko kolonialnega profitovstva in tudi ne pred agresivnim imperializmom, proti kateremu se ni nikdar prenehal boriti mednarodni socializem in za katerega so deloma odgovorne tudi vlade. Vpad v Belgijo in Francijo ogroža obstoj neodvisnih narodov in zadaja veri na pogodbe težak udarec. V takih okoliščinah bi pomenjala zmaga nemškega imperializma poraz in uničenje demokracij in svobode Evrope. Angleški, francoski in ruski socialisti ne streme po političnem in gospodarskem uničenju Nemčije. Niso v vojni z narodi Avstro-Ogrske in Nemčije, temveč le z vladami teh dežel, ki zatirajo narode. Zahtevajo, da se osvobodi Belgija in se jej da odškodnina. Žele, da se reši poljsko vprašanje po željah poljskega naroda, bodisi v zmislu avtonomije v okrilju druge države, bodisi v zmislu popolne neodvisnosti. Žele, da odločujejo vsi narodi v Evropi, od Alzacije-Lorene do Balkana, ki so bili anektirani z nasiljem, sami o sebi povsem svobodno. Obenem so trdno odločeni, da nasprotujejo vsakemu poizkusu, izpremeniti sedanjo obrambno vojno v osvojevalno vojno, ki bi pripravljala le nove konflikte, ustvarjala le nova sporna vprašanja in izpostavljala različne narode bolj kakor kdaj prej dvojnemu bremenu vojnega oboroževanja in vojne. Izjavljajo, da ostanejo zvesti načelom internacionale in izražajo upanje, da se združijo v kratkem delavski sloji vseh dežel, da iznova prično boj proti militarizmu, kapitalizmu in imperializmu. Zmaga alijancev mora biti zmaga za svobodo, edinstvo, neodvisnost in samostojnost, ki naj združi narode v mirno zvezo zedinjenih držav Evrope in sveta. Konferenca pozdravlja rusko geslo „brez aneksij in odškodnin“ in smatra popolno demokratizacijo vseh dežel, vstevši Avstro-Ogrsko in Nemčijo, kot najboljšo sredstvo, da se prepreči bodoča vojna. Nemčija in Avstro-

Ogrska ne smeta odlašati, da se postavita v eno črto z ostalimi civiliziranimi narodi. Konferenca smatra predvsem za potrebno, da se osnuje zveza narodov, h kateri naj ne pristopijo le vse vojskujoče se države, temveč tudi še vse druge neodvisne države. Konferenca izjavlja, da morajo biti pglavitni pogoji za mir sledeči:

Poravnava krivice, povzročene Belgiji po nemški vladi, kar je tudi že sama spoznala. Belgija mora dobiti svojo popolno, neodvisno suvereniteto, belgijski narod naj odločuje sam o svoji bodoči politiki v vsakem oziru. Konferenca vztraja na tem, da se vrne Srbiji in Črni gori njena ozemlja in predlaga, da se reorganizira vladanje na Balkanu po posebni konferenci zastopnikov balkanskih narodov ali po mednarodni komisiji na tej podlagi, da se združijo vsi balkanski narodi v zvezo. Konferenca izjavlja iznova, da obsoja zločin, s katerim je bila Alzacija-Lorena nasilno odtrgana od Francije, ki je bil politična napaka, vsled katere je naraščal nemir in militarizem v Evropi. Konferenca izraža svoje simpatije z nesrečnim prebivalstvom Alzacije-Lorene, ki je tako zatirano in prosi, da se izpolni veliko hrepenenje tega prebivalstva, da se vrne k francoski republiki. Konferenca simpatizira tudi prav toplo z italijansko iredento in priznava potrebo, da se zagotove pravični interesi Italije v Jadranskem in Egejskem morju. Konferenca zahteva enake pravice za žide vseh dežel in upa, da je mogoča mednarodna ureditev. Palestino naj se osvobodi od zatiranja po Turčiji in naj postane svobodna židovska država. Konferenca izjavlja, da se ne smejo vrniti Armenija, Mezopotanija in Arabija nič več pod turški jarem. S temi ozemlji naj se postopa na enak način kakor s kolonijami v tropični Afriki in naj se vladajo po komisiji pod nadzorstvom mednarodne zveze. Svetovni mir zahteva, da postane Carigrad nevtralna in svobodna luka. Konferenca predlaga, da se priklopijo vse sedanje kolonije Evrope v tropični Afriki, vstevši Liberijo, zvezi narodov in vladarstvo naj prevzame v tej posebni, neodvisni državi nevtralna komisija.

Ker bo po vojni skoraj gotovo po vsem svetu splošno pomanjkanje živil in sirovin, je treba olajšati to stanje z izmenjavo preoblega blaga. Konferenca zahteva, da ukrenejo vse vlade po vojni odredbe proti brezposelnosti in jo omejujejo z gradnjo javnih del. Vse načrte za gospodarsko vojno po tej vojni obsojamo in predlagamo ustanovitev sodišča za krivde in pritožbe, ki naj uvede preiskave in nalaga kazni za dejanja nasilja in zatiranja, ki jih uprizarjajo različne vlade zlasti v zvezi z nečloveško in neusmiljeno vojno podmorskih čolnov. Konferenca stremi po kar najhitrejši obnovitvi mednarodne internacionale kot najboljšega poroštva za mir in pozivlja vse socialistične delavske stranke v vojskujočih se državah, da delujejo na to, da se izvede čimprej izmenjava misli kot predprivava za sporazum med državami s svobodnim in odkritim izražanjem zahtev in želj.

Dnevne beležke.

— Našim čitateljem. Današnja številka izide na šestih straneh, ker v četrtek ne izide list in pride prihodnja številka „Napreja“ v petek zjutraj.

— Na delo za naš dnevnik! V najneprijaznejših političnih in najtežavnejših gospodarskih razmerah je oživila stranka svoje delo, ki se izraža pglavitno z izdajo dnevnika. Nujna potreba je bila, da ni odlašala stranka prav nič več s svojim listom, ker bi bil drugače resno ogrožen njen obstoj. Prvi mesec izdavanja lista poteka danes in reči moramo, da naše pričakovanje ni bilo razočarano. Lepo število naročnikov in odjemalcev ima list, ali pridobiti jih

mora še mnogo več, da se utrdi stranka tako, da lahko izpolni vse, kar pričakujejo sodrugi v bodočnosti od nje. Naše delo ni bilo nikdar lahko in tudi v bodočnosti bo treba premagati mnogo zaprek, da se uveljavimo. Vsak zaveden delavec — pa naj gara v tovarni, rudniku ali če služi kapitalizmu v pisarni — vé, da je hlapec, odvisen suženj mogotcev in hrepeni po osvoboditvi. To doseže le, če se trdno oklene stranke, katere delo gre edino za osvoboditev zatiranih, če neustrašeno dela za razširjenje njenih idej, ki jih tolmači strankin list. Zastavim vse svoje sile, da razširimo krog čitateljev in naročnikov „Napreja“, da povečamo list in mu ustvarimo neomajno gmotno podlago. Na delo, sodrugi!

— Gospod državni pravdnik! Danes izhaja „Naprej“ ravno mesec dni. V teku enega meseca ste divjali po našem listu kakor planinski hudournik po dolini. Včeraj n. pr. ste zaplenili stvari, o katerih so razpravljali lahko drugod kolikor so hoteli, le naše delavstvo ne sme izvedeti resnice. Najbrže mislite, da so naši ljudje tako slabih živcev, da bi jih spravila resnica iz ravnovesja in bi zato lahko predrla lepega dne žične ograje, ki jih spletajo vse avstrijske vlade okolo njega že desetletja. Vestno opravljate delo v službi tistih, ki smatrajo sebe za nezmotljive bogove, ljudstvo pa za čredo idiotov, ki jej je treba zastirati oči od obeh strani, da ne vidijo dlje kakor za ped daleč. Enkrat ste bili že odlikovani — po našem mnenju so vaše „zasluge“ zelo dvomljive vrednosti — sedaj najbrže hrepenite še po nadaljnem priznanju in si izbirate „Naprej“, kjer naj Vam vzrastejo nove lavorike. Da se ne prenaaglite pri svojem delu — ker naglica je zdravju škodljiva — Vam povemo, da poskrbimo, da izvedo o Vašem delu še kje drugje.

— Vzgoja denunciantov. Nek okrajni šolski svet na Kranjskem je razširil svoj delokrog in se postavil za varuha javne morale. Razposlal je šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom odlok, kjer dopoveduje na dolgo in široko, da ne smejo občevati učiteljice s častniki, ker bi znalo tako občevanje spraviti učiteljice ob ugled in v slabo ime. Preti, da naprti vsaki učiteljici, o kateri bi izvedel, da občuje preveč s častniki, disciplinarno preiskavo in jej odreče dovoljenje, da se sme poročiti. Clovek se ob tem odloku spomni na 18. stoletje, ko je takozvana „policija za nravnost“ brskala po vseh kotih. Znano je, da so v krajnih šolskih svetih pri nas večinoma ljudje, ki v javnem življenju sploh ne vedo, da hodita po tem lepem božjem svetu dva spola, ki pa tembolj ljubijo tajno uživanje. Tem ljudem, ki se že itak preveč zanimajo za privatno življenje učiteljic, je poveril sedaj dotični okrajni šolski svet posel policajev za nravnost. Da ga bodo vestno izvrševali, smo prepričani in denunciantstvo se bo pričelo v dotičnem okraju bobotno razvijati. Pri nas postaja „svoboda“ čimdlje večja.

— Občno konsumno društvo v Idriji vabi vse svoje člane in njih žene, da pridejo na člansko posvetovanje, ki bo v nedeljo 19. avgusta t. l. točno ob 9. dopoldne v salonu g. Alojzija Kobala na Brusovšu. Predmet posvetovanja je: Pomen „Vojne zveze“ za delavstvo in pa slučajnosti. Prosi se obilne udeležbe.

— Vodja idrijskega rudnika Herma-gor Pirnat je premeščen v Brixlegg na Tirolskem in obenem imenovan za rudniškega ravnatelja. Ob njegovem odhodu se idrijskemu delavstvu prav nič ne solzé oči.

— Našla se je vsota denarja na trgu za zelenjavo. Naslov najditelja se izve v našem upravnistvu.

— Izplačevanje dragljskih doklad in podpor državnim uslužbencem in vpokojencem je menda že končano. — Dragljske doklade so deležni pač vsi aktivni uslužbenci, ne pa vsi vpokojenci. — Po-

sebnost pri nas vpokojencih c. kr. državne železnice se dela neka posebno čudna izjema, ker precejšno število nas je, ki smo se doslej vsled draginjske doklade lahko, po domače rečeno, obrisali pod nosom. — Na pritožbe, ki so se podale v tem oziru na kompetentno mesto, se je dobil enostavni odgovor: „Ne pripada vam draginjska doklada, ker uživata poleg pokojnina tudi nezgodno rento, katera pa presega poldrugokratno svoto prve.“ — Torej tu je bila nezgodna renta tisti ljubeznivi maček, kateri je nam nekaterim požrl tisti košček krvavo — otrobove klobase. — Dovoljujemo se torej razsodne ljudi vprašati: Jeli to pravica? Zakaj vendar naj bo to vzrok, da nas izključijo od deleža pri proizvodnji draginjskih doklad? Želodec ponesrečenega vpokojenca ni vsled tega prav nič bolj poln, če dobiva njegov gospodar zelo malo pokojnino in nekoliko večjo nezgodno rento, kakor onega vpokojenca, ki dobiva večjo pokojnino in majhno rento ali pa celo semo pokojnino toliko ali pa več, ko prvi obojega skupaj. Poudarjamo, da uslužbenci, ki so bili vpokojeni pred 15 ali celo več leti uživajo veliko manjšo pokojnino, kakor vpokojeni uslužbenci zadnjih let, ker se je med tem časom mezdnost razmerje zelo izboljšalo. — Vsled tega dejstva dobiva pri enakih službenih letih zadnji tudi precej višjo pokojnino nego prvi in poleg tega še kako nizko nezgodno rento, je vendar deležen draginjske podpore, med tem ko je prvi, ker dobiva manjšo pokojnino in višjo nezgodno rento izključen od tega deleža. — Zatorej je tako postopanje očitna krivica, katero je treba nemu.oma popraviti. Omenjena doklada naj bi se priznala vsakemu brez ozira na nezgodno rento in sicer po višini skupnih dohodkov. Ravno tako krivična je razdelitev enkratne podpore, ki je bila zadnji čas dovoljena zgoraj omenjenim uslužbencem in vpokojencem potom državnega zbora in sicer z ozirom na skupne dohodke. Te draginjske podpore so bili deležni vsi vpokojenci na Štajerskem, Koroškem, Nižje Avstrijskem itd. samo tukaj na Kranjskem, posebno pa v Ljubljani, pri vpokojencih c. kr. drž. železnice, je zopet izjema. Podpore v znesku 100 K so dobili pri nas taki, ki uživajo samo pokojnino, taki ki uživajo pokojnino in nizko ali visoko nezgodno rento. Precejšno število nas je pa še in sicer samo s pokojnino brez vsake rente, ki do danes zaman čakamo na angela pismonošo z nakaznico za 100 K draginjske podpore. Ali je to tudi pravica? Ali ni naš želodec tudi enak drugim glede njegovih zahtev? Mar nimamo tudi mi žene in otroke, ki hočejo živeti? Ali nas morda ne tare neznosna draginja v enaki meri kakor naše tovariše? Mislimo, da tudi mi izključenci imamo pravico do življenja in do obstanka kakor vsi drugi. — Zatorej se obračamo tem potom na merodajne faktorje, na naše državne poslance s prošnjo, da nam v teh težkih časih priskočijo na pomoč, ter tudi nam izposlušajo to, česar so drugi že deležni! Hitra pomoč nujna! — Prizadeti.

— **Najnovejša hrana — žaganje!** Graška „Tagespošta“ prinaša sledeče poročilo iz Müzzuschlaga: Rumunski vjetnik Jon Denescu, star 46 let, je jedel žaganje, ki ga je bil prej namočil. Nato so ga prijeli krči, onesvestil se je in pripeljali so ga v bolnišnico, kjer so konstatirali, da so se mu zmedla čreva. Nerazjasnjeno je še, ali je jedel vsled lakote ali iz samomorilnih namenov. — Res, težko je uganiti...

Fr. S. Frančeto:

Utrinki.

Na bojišču, 30. VII. 1917.

Vlak je sopihajoč ril skozi krasno dolino Laborce. Slikovite vasice in posamna selišča je puščal za seboj. Prizori so se vedno me-

njavali. Homora je bila že daleč za nami, ko je vzhajalo solnce.

Sledovi uničevalne vojne, ki smo jih videli le tu pa tam, so kmalu postali pogostejši in žalostnejši. Zakopi, žične pregraje, po granatah razrita zemlja, porušeni in požgani domovi so pričali, da je tod divjala vojna z vso svojo kruto silo. Vse, kar nudi narava in kar je ustvarilo delo marljivih človeških rok, je pogazil bojni metež. Le tu pa tam je bil kak seljak na polju, kar ga še ni bilo poteptanega. Razcapani in gladni otroci pa so drveli k železniškemu nasipu, da vjamejo kakšen dar.

Za nekim ovinkom, katerih je zelo mnogo na tej progi, smo zagledali slikovit prizor. V nekoliko razširjeni dolini stoje med drevjem razvaline sredi rodovitnega polja. Pred vojno je stal tu mogočen samostan z veliko cerkvijo. V gornji ožini doline pa je borno selo, kot bi od daleč plaho zrla na pusto grobljo. Vsa dolina v obližju razvalin je mrtva v kljub vsej naravni krasoti.

Kjer so se nekaj zbirali verniki v omamljivem vonju kadila in koder so s pridruženim korakom drsali menihi, skovikajo sove. Borne bajte so preživele razkošni sijaj!...

Vlak je zapustil postajo manjšega mesta v Galiciji. Ni še vozil četrt ure, ko se pojavi ob vlaku množica pol nagih in bosih otrok. Uboga deca je milo prosila kruha, vpijoč: „Pan! Pan! Hleba, golodni smo!“

Vlak je počasi vozil proti začasnemu mostu. Obupni kriki otrok pa so mimo vozečim vojakom globoko rezali v srce. Iz železniških voz so leteli kosi kruha med gladno deca. Nekaj dečkov je šlo celo v vodo, da ulove kose kruha, ki so padli vanjo.

Šele vsled tega prizora smo postali pozorni na žalostna pogorišča v bližini večje vasi, od katere ni ostalo drugega kot kupi ožganih tramov in podrti ognjišča. Marsikomu se je ob tem pogledu krčilo srce. Tovariš, ki je žrtvoval zadnji košček kruha, mi je odkrito dejal, da ga je ta prizor spomnil na njegove drage, ki jih je zapustil v revščini daleč tam v domačem kraju.

Vlak je že zdavnaj zapustil most. V ušesih pa so nam še vedno doneli: Pan! Pan! Hleba, golodni smo!...

Rusi so se umaknili od Buga. Naš oddelek je bil na poti iz Witkova v Radziechow. Prišli smo v neko večjo vas. Samo nekaj hiš je še ostalo nepoškodovanih, vse drugo sta uničila ogenj in bojni metež. Hijene bojnih poljan pa so bile na delu ter plenile, kar se je dalo.

Kratko pred našim prihodom je tod še divjala bitka. Iz pogorišč je še tupa tam švigal plamen. Ob grobljah so stale gruče starcev, žen in otrok, ki so v nemem obupu zrla na zadnje ostanke svojih domov.

Za vasjo pa so se preko ceste vili zakopi.

V jarku, tik ob cesti, je ležal mrtev ruski vojak v najlepši dobi svojih moških let. Drobci granate so mu zadali smrt. Prebita mu je bila desna roka, na čelu pa je zevala globoka rana. Osteklenele oči so bile uprte v žareče nebo.

Ostavljal je svoj dom in svoje drage daleč tam v prostrani Rusiji. Boril se je na tuji zemlji, kjer je našel smrt.

Iz bledega obličja pa mu je odsevalo nemo vprašanje: Čemu...?

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom!

Aprovizacija.

Tedensko množiuo moke na Ogrskem so zvišali zopet od 140 dekagramov na 168 dekagramov za osebo. Vsaka oseba dobi 63 dekagramov bele moke in 105 dekagramov krušne moke.

Razdelitev krompirja. Mestna aprovizacija ljubljanska bo v četrtek, dne 16. avgusta nadaljevala z razdeljevanjem krompirja. Krompir se oddaja iz aprovizacijskega skladišča pri Mühleisnu na Dunajski cesti in ga odpade na vsako osebo po 2 kg. Določa se naslednji red: Dopoldne od 8. do 11. pridejo na vrsto stranke, ki dobivajo kruh v vojni prodajalni na Bregu, popoldne od 2. do pol 4. odjemalci pekarije Mole v Sv. Florjana ulici, od pol 4. do 5. odjemalci pekarije Trček na Bregu, od 5. do 6. odjemalci pekarije Zalar na Starem trgu. Kilo-gram krompirja stane 50 vinarjev.

Krušne komisije bodo uradovale v petek dne 17. avgusta 1917 od 8.—1. ure popoldne. Poleg krušnih izkaznic razdeljevale se bodo tudi posebne sladkorne izkaznice za vkuhanje sadja in sicer za vsako v Ljubljani (vštevši Sp. Šiško) bivajočo rodbino brez vsake izjeme, ki šteje vsaj dva rodbinska člana. Izključeni so le samci. Železniške rodbine dobe izkaznice pri svoji aprovizaciji. Množina, ki odpade na vse rodbine bo znašala 1½ kg. Prizadevanju c. kr. deželne vlade in mestne aprovizacije se je namreč posrečilo prihraniti od sladkorja za vkuhanje sadja toliko, da bo mogoče kakor rečeno vsaki rodbini, brez izjeme, nakazati zgoraj navedeno množino sladkorja, ne glede na to, ali ima svoj lastni vrt ali ne. Seveda zamore biti ta majhna množina sladkorja namenjena v prvi vrsti za to, da si zamore vsaka rodbina nakuhati par kg sadja za slučaj kake bolezni. Da bi se oziralo pri tem na večje ali manjše število rodbinskih članov je spričlo majhne množine sladkorja, ki je na razpolago žal izključeno.

Razdelitev mesa na rumene B izkaznice. V četrtek, dne 16. avgusta popoldne bo mestna aprovizacija razdeljevala v cerkvi sv. Jožefa na rumene izkaznice, zaznamovane s črko B, goveje meso po 2 kroni kg. Določa se naslednji red: od pol 2. do 2. št. 1 do 200, od 2. do pol 3. št. 201 do 400, od pol 3. do 3. št. 401 do 600, od 3. do pol 4. št. 601 do 800, od pol 4. do 4. št. 801 do 1000, od 4. do pol 5. št. 1001 do 1200, od pol 5. do 5. št. 1201 do konca. Družine do 3 oseb dobe ½ kg, s 4 in 5 osebami ¾ kg, s 6 in 7 osebami 1 kg, z več kot 7 osebami 1¼ kg. Prinesti je s seboj nakaznico za meso.

Razdelitev mesa na rdeče in rumene A izkaznice. V četrtek, dne 16. avgusta popoldne bo mestna aprovizacija iz svojega skladišča v cerkvi sv. Jožefa oddajala od 5. do 6. ure goveje meso za vse one rumene in rdeče izkaznice, ki so zaznamovane s črko A. Družine do 3 oseb dobe ½ kg, s 4 in 5 osebami ¾ kg, s 6 in 7 osebami 1 kg, z več kot 7 osebami 1¼ kg. Prinesti je s seboj nakaznico za meso.

Razno.

* **Mollérov „Skopuh“** v vojni. „Oeu-vre“ pinaša naslednjo izpremenbo (v vojnem času prikrojeno) francoske veseloigre, ki povsod velja: Jacques: S kom želi milostljivi gospod govoriti? S svojim kočijazem ali kuharjem? Kajti jaz sem vse v eni osebi. Harpagon: Imenitno družbo moram pogostiti. Jacques si priveže kuhinjski predpasnik. Pričakujem, da nam pokažeš vso svojo umetnost in nam pripraviš po ceni najzbranejšo jedi. Jacques: Bom pa predlagal „Porree“ juho s krompirjem... Harpagon: Kujon! Ti me hočeš uničiti. „Porree“ in krompir!... Ali se še nisi učil, da

lahko iz kopriv v novem patentnem kuhalnem zaboju najboljšo juho skuhamo, ako ne pozabimo košček boraxa dodati! Jacques: Kdo pa je to milostljivemu gospodu svetoval? Harpagon: To sem čital v veliki množici časopisov pod naslovom „Vojna kuhinja“. Priporočali so. Jacques: Pa poskusimo. Potem sem pa za košček govejega mesa ali še bolje za malo perutnine. Harpagon: Nespametnež! Ti me še spraviš v grob! Toda imam en par ponošenih čevljev. Še te v male koščke zrežeš in jih počasi v kropu pariš, si bodo moji gostje še prste obirali. Jacques: Mislite to zares? Na vsak način, v sedanjih časih... Odkod pa izvira ta recept, če smem vprašati? Harpagon: Iz gospodinjkega oddelka nekega odličnega modnega časopisa. Kar je do brega se vzame, kjer se dobi. Jacques: Jaz še enkrat vse te pisaške lumpe obesim. Zakaj pa sam ne sneste svojih podpiatov?... Bi pa morala biti jajčna jed z mlečno omake in še kaj zakuhanega. Harpagon: No, zastran mene, toda jajčna jed mora biti narejena brez jajc, mlečna omlaka brez mleka in samo ob sebi umevno vse brez sladkorja. Kajti v časopisu... Jacques: Dajte mi že enkrat mir z Vašim časopisom, gospod... Peč grem zakurit. Harpago: Peč zakurit?... Ali te je vrag obsedel? Pri teh premogovih cenah in pomanjkanju papirja? Čemu sem pa kupil drag kuhalni zaboju, v katerem se vse samo od sebe skuha!... Jacques: Brez odpovedi grem. Svojega ponosa še nisem izgubil... Harpagon (sam): Vojska je, ljudi mojemu srcu bližje prinesla. To je dobrina, ki jo goji: Ona nas uči, da ne živimo zato, da bi jedli, ampak tudi, da ne rabimo jesti, za živeti.

* **Vojni juveli.** Kako mnogo je Amerika v sedanjih vojski zaslužila, vidimo najbolj iz velikanskega prirastka uvoza diamantov in zlahtnih kamenov. Po poročilu holandskega časopisa „Het Centrum“ je znašal uvoz diamantov v Zedinjene države 1914 19,276.591 dolarjev, 1915 25,995.804 dolarjev in 1916 51,482.262 dol. Zadnja številka je najvišja, ki so jo v Ameriki sploh kedaj dosegli. Govori jasneje kot vse številke o velikanskem dobičku ameriških vojnih dobaviteljev.

* **Najdražji diamant na svetovnem trgu.** Največjemu diamantu, ki je sedaj na prodaj, je ime „Jubilej“. Kamen ima premer okoli 6 cm in težo 239 karatov. Razen tega ima še nenavadno pravilno obliko in ravnotako nenavadno vodno prozornost. Dragoceni juvel, ki v Parizu ni na nič manj kot 9,000.000 zavarovan je iz diamantnih skladvnic v Jagersfonteinu pri Kimberleyu v Južni Afriki, odkoder sta tudi „Excelsior“ in „Veliki Mogul“. Kakšno veljavo ima nad sovrstniki, lahko vidimo iz tega, ako primerjamo tudi druge slavne diamante. Tako tehta n. pr. „Regent“, ki ima razen tega še malo napako na robu, samo 136 karatov in ne manj slavni „Gran Sancy“, ki je res prav tep, toda tehta le 53 karatov. Tako se zdi za gotovo, da „Jubilej“ na nebu briljantov najjasneje sveti. Ker pa cena diamantov v primeri s težo v matematičnih dimenzijah raste, bo tudi sedaj težko, ko je toliko milijonarjev, za težki kamen kupca najti.

* **Vljudna papiga.** Neka papiga je večji del leta na balkonu nad mesarsko prodajalno prebila in se na ta način naučila mnogo besed, ki jih slišimo sedaj preo takimi prodajalnami. Nekega dne je izginila in našli so jo šele po mnogem iskanju na polju v sredi med jato vran, ki so ji pereša izruvale. Ko so se njeni rešilci bližali, so jo slišali reči: Prosim počasi, gospoda moja! Eden za drugim! Samo ne rinite se, vsak pride vrsto!

* **Marec, mesec revolucij.** Ruska revolucija je bila v marcu. V marcu je bil Cezar umorjen. Revoluciji l. 1848. v Nemčiji in Avstriji sta bili isti mesec. Pariška

komuna datira v l. 1871. 18. marec. Aleksander II. car Rusov, je bil revolucionarjev l. marca 1881 umorjen.

* **Slona so zaklali.** V zoologiškem vrtu v Bratislavu na Nemškem so morali velikega indijskega slona zaklati, ker si je bil zlomil hrbtenico. Mesar, ki sicer kolje konje, je razglasil, da bo slonovo meso razprodal. Navalilo se je na vse zgodaj toliko ljudi, da jim še policija ni bila kos. Srečni kupci, ki so dobili slonovo meso, pravijo, da je pečeno izvrstno, kakor najboljša govedina. No, morda ti ljudje že dolgo niso vžili dobre govedine.

* **Žemljica na Nemškem.** V Monakovem na Bavarskem dobivajo od 13. avgusta po dva kilograma kruha na glavo in na teden, namesto enega kilograma kruha pa lahko dobe 750 gramov moke. Listi naznanjajo, da bodo v Monakovem zopet pekli žemljice, sicer ne iz moke-nulerice, a vendar bele žemljice. V Lipskem na Saksonskem so pekomi dovolili, da smejo zopet peči žemlje iz pšenične moke; tako žemlja mora biti težka 65 gramov in velja 5 pšenigov. Tudi na severnem Nemškem bodo začeli peči zopet žemlje iz pšenične in ržene moke.

* **Čudaške pogrebne določbe.** Pred kratkim je umrl v Berlinu trgovec, ki je bil velik prijatelj veslaonja; v oporoki je določil, da morajo njegovo krsto spustiti v jezero Udanu. V Strassburgu leta 1909. umrli sodni predsednik je v oporoki določil, da ga morajo po smrti sežgati in nesti njegov pepel na vrh velikega Kleka, da ga veter raznese. Norveški pisatelj E. si je dal vse svoje spise stlačiti v en kos in je v oporoki ukazal, da se mu mora ta stisnjeni papir položiti v krsti pod glavo. Mizar G. v Hamburgu je v oporoki določil, da morajo v njegovo krsto zabiti toliko žebeljev, kolikor je on v svojem življenju izdelal krst; zabili so 3471 žebeljev. V Reichenbachu v Šleziji je leta 1912. umrla gospodična, ki je zapustila mestu znatno premoženje, toda s pogojem, da prepeljejo njeno truplo v Rim in je razstavijo več dni v Vatikanu, poleg krste pa mora biti na potu in v Rimu in do pogreba v kletkah več belih golobov.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj, 13. avgusta. (Koresp. urad.) Uradno se razglša:

VZHODNO BOJIŠČE.

Armadna fronta generalfeldmaršala von Mackensena.

Severozapadno Focsanov so zajurilišali včeraj nemški polki žilavo branjeni Panciu. Jugozapadno tega kraja so vrgle naše čete sovražnika iz njegovih pozicij. Sovražni protinapadi zapadno donavskega kolena [pri Galcu in severno Focsanov so ostali brezuspešni.

Armadna fronta generalobersta nadv. Jožefa.

Naše bojne sile se nahajajo na obeh straneh dolnjega potoka Slaniča pred pozicijami mostišča pri Očni v boju; sovražnik zvišuje svoj odpor z ljutimi protisunki.

Armadna fronta generalfeldmarš. princa Leopolda Bavarskega.

Ob Zbruču in ob Gnili so tipali Rusi z močnejšimi izvidnimi oddelki naprej; bili so zavrjnjeni.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Sovražno letalsko delovanje med Sočo je trajalo dalje.

JUGOVZHODNO BOJIŠČE.

Ničesar bistvenega.

Šef generalnega štaba.

NEMŠKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 13. avgusta. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armadna skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

Na flandrski bojni fronti je narastlo po razmerno mirnem dnevu bojno delovanje v večernih urah zopet do znatne moči. Naše artiljerijsko učinkovanje na sovražna baterijska gnezda je bilo dobro. Razbilo je tudi pripravljene pozicije angleških napadalnih čet vzhodno Messinesa.

Armadna fronta nemškega prestolonaslednika.

Vzdolž Chemin des Damesa in v zaadni Champagni se je ognjeno delovanje znatno zvišalo. Severno ceste Laou-Soissons so pridrli Francozi včeraj na nove napade. Bili so zavrjnjeni z ognjem in bližinskiu bojem. Istotako brezuspešen je bil sunek sovražnika južno Aillesa.

Na severni fronti Veerduna so sa razvili na obeh bregovih Moze ljuti artiljerijski boji.

Armadna fronta generalfeldmaršala vojvode Albrehta Würtembergškega.

Ničesar novega.

Pogreša se eno naše letalo. Na kopnem je bilo včeraj sestreljenih na tla 14 letalcev in en privezni zrakoplav.

VZHODNO BOJIŠČE.

Armadna skupina generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega.

Živahnejši togenj samo južno Smorgona, zapadno Lucka, pri Tarnopolu in ob Zbruču. Tu je prišlo tudi do več spopadov s poizvedovalnimi oddelki.

Armadna fronta generalobersta nadvojvode Jožefa.

V zapadni Moldavi se je posrečilo kljub jako žilavi sovražni obrambi, ki se je izražala v številnih ljutih napadih, razširiti našo pridobitev ozemlja dalje južno doline Trotusul.

Armadna skupina generalfeldmaršala Mackenseña.

Trdo branjeni kraj Panciu je zajurišan. Razbremenilni sunki Rusov in Romunov na sosedne odseke naše fronte so bili zaman. Vsi so se izjalovili z mnogimi izgubami.

Ob spodnjem Seretu je ostalo artiljerijsko delovanje živahno. Več sovražnih napadov med izlivom Buzaula in Donavo je bilo odbitih.

MAKEDONSKO BOJIŠČE.

Ničesar novega.

Meseca julija je znašala izguba zračnih bojnih sil naših sovražnikov 34 priveznih zrakoplovov in najmanj 213 letal, izmed katerih je bilo strmoglavljeno gorečih 98 za našo, 115 pa onostran sovražne črte potom zračnih napadov in odbijalnega ognja. Mi smo izgubili 60 letal, priveznega zrakoplova nobenega.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

„**ASANOL**“ ima presenetljiv uspeh pri pokončanju zoharjev, ščurkov, mravelj itd. Ena škatljica stane 1 krono.

„**Piff - Paff**“ (nadomestilo za podganjo smrt) najboljšo sredstvo za streljanje podgan in miši. 1 pušica stane K 1.50.

„**St. Valentinov redilni prašek za prešiče**“ je edino uspešen pri prebavi krme, zaradi tega izredno redi meso in tolaščo. 1 zavojček stane 1 krono.

Dobi se vseh prodajalnih konsumnega društva za Ljubljano in okolico.

Št. 10.724.

Prodaja stavbišč.

V smislu sklepa občinskega sveta deželnega stolnega mesta Ljubljane z dne 17. julija 1917, se razpisuje prodaja stavbišč I, II in III mestne parcele št. 99/1 katastr. občine Gradisce ob Cesti na Rožnik v skupni izmeri 2304 m² potom ofertne dražbe. Reflektantje za nakup imenovanih stavbišč naj svojo pismo ali ustmeno ponudbo vložijo do

všetega 31. avgusta 1917

pri podpisnem mestnem magistratu.

Natančneje pojasnila daje mestni gospodarski urad ob navadnih urah.

Mestni magistrat Ljubljanski

dne 9. avgusta 1917.

Mazilo za lase

varstvena znamka „Netopir“

napravi g. Ana Križaj v Spodnji Siški številka 222 pri Ljubljani. Dobi se v Kolo-dvorski ulici 200 ali pa v trafiki pri farni cerkvi. V treh tednih zrastejo najlepši lasje. Steklenica po 4 in 5 K. Pošilja se tudi po pošti. Izorno sredstvo za rast las. — **Za gotovost se jamči. — Zadostuje steklenica.** Spričevala na razpolago.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premurov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvemšči člani iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člani iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Božidar Kisel, Tretnje	od 8. do 11. dop.	Sodni okraj Višnja gora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice s priložbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Splošno kreditno društvo

r. z. z o. z. v Ljubljani.

Hranilne vloge na knjižice in v tekočem računu se obrestujejo po 4 1/2 % od dne vloge do dne dviga. Na razpolago so domači hranilniki. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posojila se dajejo na hipoteke, zastavna pisma, osebni kredit, vrednostne listine (efekti), predjumi na lombard pod zelo ugodnimi pogoji.

Menice se eskomptujejo po razmerju bančne obrestne mere.

Telefon št. 120.

Cek-konto poštna hranilnice št. 45.156.

Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku

reg. zadr. z om. jamstvom.

Prodaja specerijskega blaga, blaga za obleke, strojenih oblek za otroke, nogavic, čevljev, srajc i. t. d. po najnižji ceni.

Zadruga toči v svoji gostilni pristna vina.

Člani kupujejo vse svoje potrebščine v lastnem podjetju.

Član lahko postane vsakdo. Delež znaša le 40 kron.

Občno konsumno društvo reg. zadr. z o. p. v Trbovljah.

Vabilo

na

redni občni zbor

kateri se vrši v nedeljo dne 19. avgusta 1917 ob 4. uri popoldne v prostorih Delavskega doma v Trbovljah.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Računsko poročilo.
3. Poročilo nadzorstva in predlog za podelitev absolutorija.
4. Sklepanje o prebitku.
5. Volitev predstojništva in treh članov v nadzorstvo ter enega namestnika.
6. Preosnova § 16 pravil.
7. Slučajnosti.

Za nadzorstvo:

A. Tratnik.

P. n. člani se prosi, da se v polnem številu zborovanja udeležijo.

Občno konsumno društvo v Idriji

registr. zadr. z om. zav.

Trgovina s specerijskim manufakturnim in konfekcijskim blagom, obuvali, opojnimi pijačami.

Pisarna v Idriji št. 446.

Prodajalne:

Centralna v Idriji.

Podružnice:

Na Brusovšu in Podgorami v Idriji in v Spodnji Idriji,

Lastna posestva, valjni mlin.

Pristopnina znaša 2 K, delež 40 K.

Vsa pohištvena in stavbena mizararska dela

prevzame

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev

reg. zadruga z om. poroštvom

Vič-Glince pri Ljubljani

po izredno solidnih cenah in jamči za dobro izvršbo.

Ima že doslej najboljše reference.